

Sprogvurdering i Frederikssund Kommune

NOTAT

12. august 2022

Hvordan pågår sprogvurderinger i Frederikssund?

I Frederikssund sprogvurderes alle børn i dagtilbud når de er tre år og fem år. Sprogvurderingerne er individuelle tests, som gennemføres i de lokale dagtilbud af børnehusets sprogansvarlige pædagog. I nogle tilfælde kan det forekomme, at enkelte børn sprogvurderes når de er fire år, hvis det vurderes, at der er et behov for at følge op på barnets udvikling og de indsatser, der er sat i gang. I skolen foretages sprogvurdering af alle børn i 0. klasse og denne test er en gruppetest.

Sagsbehandler
asmej

I dagtilbudsloven og i folkeskoleloven fremgår det ikke hvilke sprogvurderingsmaterialer, en kommune skal anvende. I Frederikssund benyttes Rambølls "Hjernen&Hjertet" sprogvurdering 3-6.

Arbejdet med sprog og sprogvurderinger i dagtilbud og skole er beskrevet i Frederikssund Kommunes sprog- og læsestrategi samt i hertil hørende handleplan (denne er gældende fra 2015-2019 og er under revidering).

I Frederikssund anvendes sprogvurderinger på følgende måde (jf. strategi og handleplan):

- De samlede resultater for kommunen og for hvert børnehus opgøres årligt og præsenteres i den årlige rapport om faglige kvalitetsoplysninger på dagtilbudsområdet.
- Det enkelte børnehus bruger resultaterne i tilrettelæggelsen af målrettede sprogindsatser for det enkelte barn eller børn i en gruppe, ligesom de indgår som en del af læreplansarbejdet.
- Ved treårige børn, der vurderes at ligge i gruppen "særlig indsats" eller "fokuseret indsats" følger børnehuset op med udfyldelse af handleplansark og TRAS-screening. TRAS står for Tidlig Registrering Af Sprogudvikling og er et pædagogisk observationsværktøj, der giver mulighed for at sætte fokus på det sproglige miljø i børnehuset og planlægge særlige indsatser på udvalgte områder samt følge den sproglige udvikling fra barnet er to til fem år.
- Der evalueres på handleplan efter ½ år og TRAS gentages, hvorefter videre indsats planlægges.
- Resultaterne for de femårige børn tages op på førstkommande personalemøde i børnehuset og indgår ved overlevering til skole.

Da sprogvurderinger i dagtilbud foregår individuelt kan sprogvurderingssituationen være meget forskellig afhængigt af hvordan det enkelte barn interagerer i den konkrete kontekst. I nogle tilfælde oplever pædagoger fx at et barn bliver passiv i testsituationen og derfor ikke kan medvirke i sprogvurderingen. I sådanne situationer benytter det pædagogiske personale i stedet en TRAS-screening eller DPU (Dansk Pædagogisk Udviklingsbeskrivelse) som et observationsredskab til at belyse barnets kompetencer, udviklingspotentialer og sproglige udvikling i det pædagogiske læringsmiljø.

Én gang årligt holdes der statusmøder i de enkelte børnehuse vedr. sprogarbejdet og sprogvurderinger. På dette møde deltager børnehushets pædagogiske leder, børnehushets sprogansvarlige samt en logopæd fra PPR.

Endvidere holder områdeledere, logopæder og pædagogiske ledere årligt et status- og opsamlingsmøde på tværs af samtlige børnehuse i kommunen.

Hvad ved vi forskningsmæssigt omkring sprogvurdering?

I marts 2022 publicerede Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed en analyse af andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud.

Ét hovedresultat fra rapporten peger på, at der forekommer en sammenhæng mellem sprogvurderinger i tre årsalderen og andelen af børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud.

Analysen konkluderer, at færre børn har sproglige udfordringer i kommuner, som sprogscreener alle børn i tre årsalderen, mens kommuner, der kun sprogscreener nogle børn, har en højere andel af børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud.

I en artikel fra april 2022 (<https://pov.international/rapport-sprogscreening-bygger-pa-misforstaelser/>) peger 24 forskere på, at Benchmarkingenhedens rapport bygger på misforståelser.

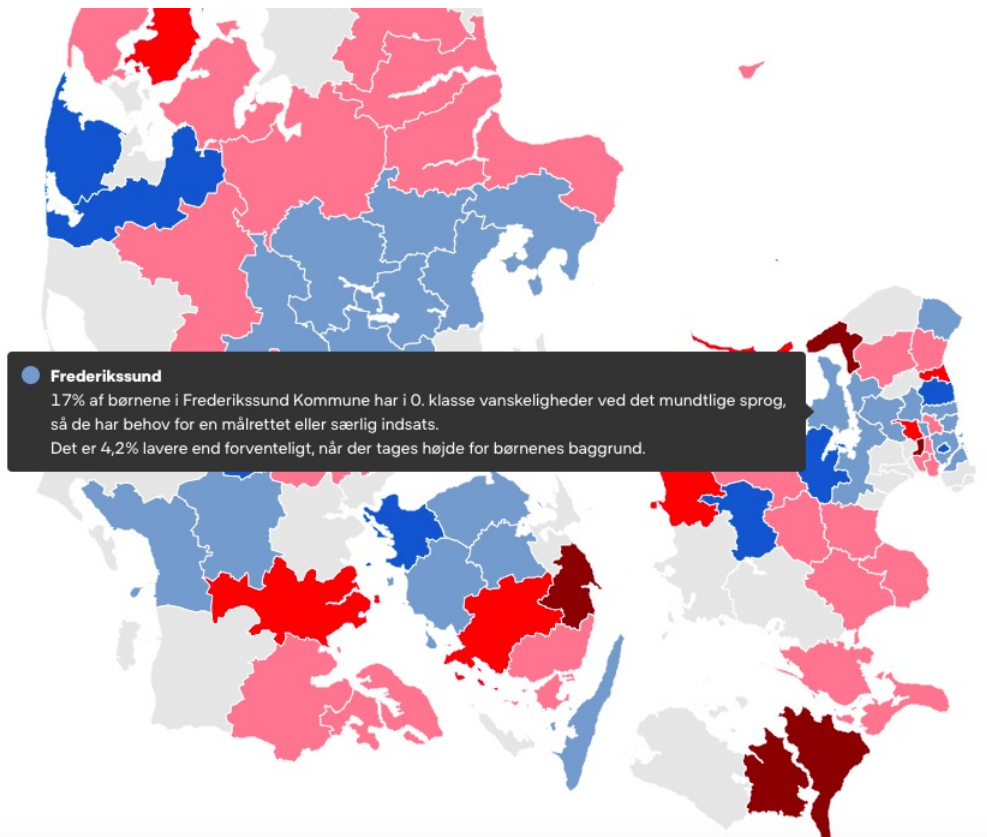
Ifølge forskerne kan man ikke alene måle indsatsen på dagtilbudsområdet med børnenes sprogscreeningsresultater.

Endvidere peger de i artiklen på, at der kan være et sammenfald i kommuner, der sprogscreener alle treårige og samtidig prioriterer sprogarbejdet højt og understøtter dagtilbuddenes sprogstimuleringsindsatser.

De pointerer bl.a. med henvisning til international forskning, at der ikke er argumentation for at indføre obligatorisk sprogscreening af alle 3-årige børn og plæderer derimod for, at indsatser vedr. sprog bør handle om; fagligt dygtige pædagoger og lærere, tilstrækkelige ressourcer og ordentlige rammer i dagtilbud og på skoler, der kan understøtte børnenes sprogudvikling.

Hvordan ligger Frederikssund Kommune?

- 17% af børnene i Frederikssund Kommune har i 0. klasse vanskeligheder ved det mundtlige sprog, så de har behov for en målrettet indsats. Det er 4,2% lavere end forventeligt, når der tages højde for børnenes baggrund.

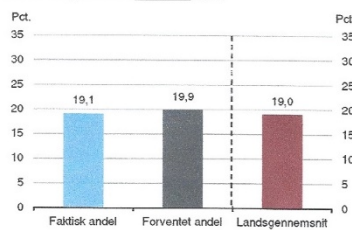
Kilde: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/mange-boern-i-0-klasse-har-et-sprog-der-svarer-til-3-aariges-0>

- Frederikssunds Kommunes placering i henhold til Benchmarkingenhedens rapport:
(→ Data ift. "før-skrift" kalder på øget fokus på early literacy)

Frederikssund Kommune

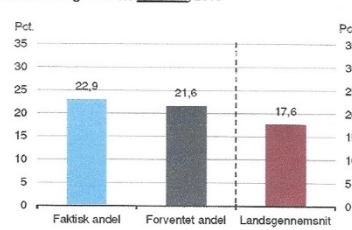
Figur 1

Faktisk og forventet andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud for **talesprog**, 2019

Figur 2

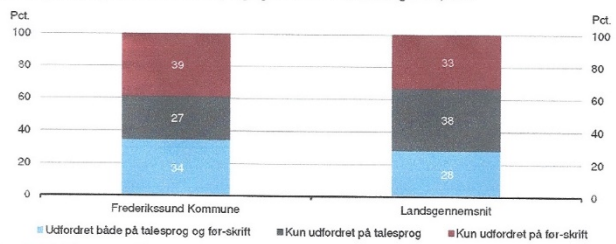
Faktisk og forventet andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud for **før-skrift**, 2019

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Figur 3

Overlap mellem sprogvurderingsresultater for talesprog og før-skrift efter endt dagtilbud, 2019

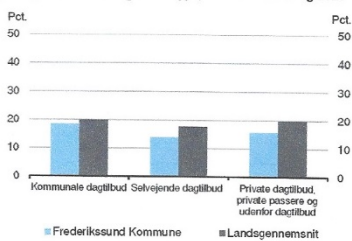

Anm.: Figuren omhandler kun de børn, der er sprogligt udfordret på talesprog og/eller før-skrift.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

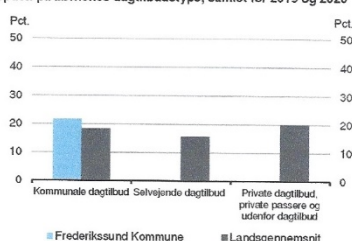
Figur 4

Andel udfordrede børn efter endt dagtilbud mht. **talesprog** opdelt på børnenes dagtilbudstype, samlet for 2019 og 2020

Figur 5

Andel udfordrede børn efter endt dagtilbud mht. **før-skrift** opdelt på børnenes dagtilbudstype, samlet for 2019 og 2020

Anm.: Det bemærkes, at figuren ikke tager højde for forskelle i børnenes baggrundskarakteristika. Analysen i hovedrapporten viser, at på landsplan kan forskelle mellem pasningstyperne i høj grad forklares ved disse baggrundskarakteristika. Dagtilbudstyper med 10 eller færre børn vises ikke af diskretionshensyn. For Greve Kommune og Jæmnerbu Kommune er tallene kun for 2019.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Hvordan pågår det daglige sprogarbejde?

Der er sandsynligvis stor variation i forhold til hvordan sprogarbejdet pågår i de enkelte dagtilbud. Indsatserne i børnehusene målrettes i henhold til de enkelte børn og børnegruppens behov samt ift. de muligheder og ressourcer børnehuset har til rådighed. I dagtilbuddenes lokale læreplaner beskriver børnehusene, hvordan de konkret arbejder med sprog og kommunikation i deres pædagogiske læringsmiljø. Derudover spiller demografi og børnegruppens sammensætning også en rolle for, hvordan sproglige indsatser udarter sig i praksis.

Alle dagtilbud har mindst én sprogansvarlig pædagog og samarbejde med en logopæd. For sprogpædagoger er der udarbejdet en funktionsbeskrivelse (nedenstående er uddrag fra denne):

- Sprogpædagogen er inspirator og vejleder ift. sprogarbejdet internt i institutionen.
- Sprogpædagogen er i netværk med andre sprogpædagoger, logopæder og skolernes læsevejledere.
- Sprogpædagogens opgaver:
- Udarbejder sprogvurderinger i dagtilbud.
- Guider kollegaer til udarbejdelse af handleplaner for børn i særlig eller fokuseret indsats.
- Videreformidler inspirationsmateriale fra Rambøll Sprog (Hjernen&Hjertet), som skal bidrage til udfordrende sproglige læringsmiljøer i børnehuset og give mulighed for sprogunderstøttende aktiviteter.
- Giver sparring til pædagogisk leder om sprogarbejdet i børnehuset.
- Guider kollegaer omkring den generelle sproglige udvikling og inspirerer til nye tiltag, f.eks. i form af dialogisk læsning, sproglege, sprogteori.
- Samarbejder med andre sprogpædagoger, logopæder og læsevejledere og via det, holder sig orienteret om ny viden, ideer og tiltag.

Hvad er det politiske manøvrerum?

Uddrag fra Dagtilbudsloven paragraf 11:

- Der skal gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring tre år, der er optaget i dagtilbud, såfremt der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om at barnet kan have behov for (særlig) sprogstimulering.
- Der skal gennemføres sprogvurdering af alle børn omkring tre år, der ikke er optaget i et dagtilbud, dvs. de hjemmepassede – også selvom der ikke er bekymring.
- Sprogvurdering og sprogstimulering skal varetages af personer, der har særlige kvalifikationer til at varetage opgaven.
- Barnets forældre skal inddrages i forbindelse med sprogvurdering og sprogstimulering og have vejledning i hvordan de selv kan understøtte deres barns sproglige udvikling.

Læreplanstemaet Kommunikation og Sprog:

- To pædagogiske mål målrettet børn i alderen 0-5år:
 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Bekendtgørelse om formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensområder og opmærksomhedspunkter i børnehaveklassen (Fælles Mål):

BEK nr. 186

§ 3. I begyndelsen af børnehaveklassen foretages som led i undervisningen en sproglig vurdering af eleverne, således at undervisningen kan tage udgangspunkt i den enkelte elevs sproglige kompetencer og forudsætninger og princippet om undervisningsdifferentiering.

Det er den enkelte kommune eller skole, der beslutter, hvordan sprogvurderingen i børnehaveklassen skal foregå, og hvem der foretager vurderingen.

Nyt obligatorisk sprogvurderingsredskab fra skoleåret 2024/2025

Som et led i aftalen om det fremtidige evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen skal der udvikles et forbedret nationalt sprogvurderingsredskab til børnehaveklassen. Det bliver obligatorisk at bruge det nye sprogvurderingsredskab på landets folkeskoler fra begyndelsen af skoleåret 2024/2025.

Sprogvurderingsredskabet giver en systematisk og ensartet vurdering af elever overalt i landet, samtidig med at det over tid kan bidrage med viden om sammenhængen mellem elevernes sproglige udfordringer og faglig udvikling senere hen.

Det forbedrede nationale sprogvurderingsredskab udvikles med afsæt i Sprogvurdering 3-6 og Sprogprøven. Sprogvurderingsredskabet vil blive stillet til rådighed på sprogvurdering.dk ved skolestart 2024/2025. Kilde: [Sprogvurdering i børnehaveklassen | Børne- og Undervisningsministeriet \(uvm.dk\)](#).

Det politiske manøvrerum

Dagtilbudsloven foreskriver sprogvurdering af de treårige, som man i dagtilbuddet er bekymret for.

I Frederikssunds dagtilbud sprogvurderes alle treårige børn og igen når de er fem år. Der foretages således flere sprogvurderinger end dagtilbudslovens minimum.

I henhold til folkeskoleloven skal alle børn sprogscreenes i starten af børnehaveklassen og det er op til den enkelte kommune at beslutte, hvordan denne vurdering skal foregå.

I Frederikssund foretages en gruppetest i 0. klasse og det er børnehaveklasselederen, der gennemfører denne test. Hvis et barn i gruppetesten lander i kategorien "særlig indsats" revurderes barnet hos skolens logopæd med brug af den individuelle sprogvurdering.

Fra skoleåret 2024/2025 indføres imidlertid et nyt obligatorisk og nationalt sprogvurderingsredskab til børnehaveklassen.

Kommunalbestyrelsen kan beslutte at børn skal testes før de er tre år.

Nogle kommuner sprogvurderer toårige med materialet Sprogtrappen, som er et forebyggende sprogpædagogisk redskab, hvis formål er at understøtte det pædagogiske personales arbejde med børns tidlige sprogudvikling på baggrund af observationer.

Sprogvurderinger i dagtilbud skal i henhold til dagtilbudsloven varetages af personer, der har kvalifikationer til dette.

I Frederikssund Kommune er det børnehusenes sprogpædagoger, der gennemfører og udarbejder sprogvurderingerne på børnene.

Med reference til dagtilbudsloven skal barnets forældre inddrages i sprogvurderinger og arbejdet med sprogstimulering. I den reviderede udgave af sprog- og læsestrategien fremskrives, hvordan vi i Frederikssund integrerer dette forældresamarbejde ift. barnets sprogudvikling.